

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 053 «Психологія»
за освітньою програмою «Психологія»
на тему: **«Казкотерапія як метод корекційної роботи психолога»**

Виконавець:

студентка центру заочної та
вечірньої форм навчання

Цимбалюк Вікторія Андріївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

Доктор філ. в гал психології
(науковий ступінь, вчене звання)

Бальбуза Олена Миколаївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Ситуація яка відбувається сьогодні по всій території України можна визначити як кризовою. Криза, має негативний вплив на різні сфери суспільного життя в загалі та на кожного Українця зокрема.

Зважаючи на воєнний стан, напружену ситуацію у всіх областях країни, дуже різки зміни в побуті кожної сім'ї. Дана ситуація особливо впливає на розвиток підростаючого покоління. Діти, зважаючи на вікові особливості, гостріше за дорослих реагують на екстремальну ситуацію, на сьогоднішній день вони є найбільш вразливою категорією населення. Така ситуація негативно впливає на психоемоційний стан дітей, що у свою чергу призводить до зниження розвитку інших сфер життя.

Саме тому, перед фахівцями соціально-психологічної служби дуже гостро стоїть задача збереження психічного здоров'я усіх учасників освітнього процесу та розвиток гармонійної особистості. Для вирішення цієї задачі потрібно знайти екологічні та дієві методи психологічного впливу.

Одним з таких методів є казкотерапія. Останні роки метод казкотерапії набирає все більшої популярності серед фахівців та батьків. Казка – це терапевтичний засіб примирення з реальністю. Улюблені історії часто дуже тісно пов'язані із симптомами певної проблеми, особистим досвідом чи поведінкою. З цієї причини казки використовуються в різних видах психотерапії не тільки для дітей, а й для дорослих. Вони пропонують кращий підхід до проблем, особливо завдяки своїй образності та емоційності зображення. Щоб казка мала терапевтичний ефект, необхідно, щоб казка викликала широкий спектр емоцій.

Об'єкт: метод казкотерапії.

Предмет: Казкотерапія як метод корекції молодших підлітків.

Метаю дослідження - вивчення ефективності практичного застосування казкотерапії у корекційній роботі психолога.

Поставлена мета передбачає вирішення наступних задач:

1. Провести теоретичне дослідження методу казкотерапії, як метод в психології;

2. Розглянути особливості використання методу казкотерапії в діяльності практичного психолога.
3. Провести теоретичний аналіз корекційних можливостей казкотерапії в роботі практичного психолога;
4. Дослідити ефективність використання казкотерапії в роботі практичного психолога на прикладі самооцінки молодших підлітків.
5. Запропонувати практичні рекомендації для педагогів та батьків щодо використання казкотерапії для дітей молодшого підліткового віку.

Методи дослідження. У роботі використані загальнонаукові теоретичні методи (аналіз, синтез, порівняння, систематизація, узагальнення); емпіричні методи (психодіагностичний метод).

Теоретико-методологічну основу дослідження склали: ідеї К.-Г. Юнга та М.-Л. фон Франц, роботи Е. Фромма, Е. Берна, Д. Б. Ельконіна, дослідження та досвід Б. Беттельгейма, терапія історіями Р. Гарднера, позитивна терапія притчами та історіями М. Пезешкяна, психотерапевтичні казки та ідеї А. Гнездилова, досвід А. Захарова.

Емпіричний метод *Емпіричні методи дослідження в роботі представлені:* Визначення самооцінки за Будассі; методика дослідження самооцінки Дембо - Рубінштейн; аналіз казки «Історія однієї Осинки; Методи математичної статистики.

Обсяг і структура роботи: Випускна робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний об'єм роботи - 78 сторінок, робота проілюстрована 1 малюнком та 6 таблицями. Список використаних джерел містить 50 джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми роботи, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, наукову новизну і методи дослідження.

У першому розділі «Теоретико-методологічне обґрунтування проблеми застосування казкотерапії в діяльності практичного психолога» розкрито: поняття арт-терапії, наукові підходи до визначення поняття казкотерапії,

історія виникнення методу казкотерапії, можливості використання методу казкотерапії в роботі з дітьми та дорослими.

У другому розділі «Емпіричне дослідження ефективності казкотерапії на прикладі самооцінки молодших підлітків» описуються методики які використані в емпіричному дослідженні та організація дослідження, розкриваються результати власного дослідження. В результаті емпіричного дослідження нами було встановлено рівень самооцінки кожного респондента, виведено дві групи – контрольна та експериментальна, розкрито характерологічні особливості респондентів з низькою самооцінкою, визначено діагностичні можливості методу аналізу казки. Виходячи з результатів проведеного констатуючого експерименту нами було розроблено рекомендації що до використання казкотерапії для дітей та розробили авторську казку для підвищення самооцінки дітей молодшого підліткового віку.

ВИСНОВКИ

Здійснено теоретичний аналіз проблеми конфлікту в сучасних теоретико-методологічних та науково-практичних джерелах. Визначено сутність поняття казкотерапія, особливості використання методу казкотерапії у діагностичній та корекційній діяльності практичного психолога.

Визначено відповідний меті дослідження психодіагностичний інструментарій: Визначення самооцінки за Будассі; методика дослідження самооцінки Дембо - Рубінштейн; аналіз казки «Історія однієї Осинки; Методи математичної статистики.ї

З метою вирішення поставлених завдань дослідження нами було проведено емпіричне дослідження учасниками якого були учні загальноосвітньої школи м. Одеса 5-х - 7-х класів (віком від 10 до 12 років), у кількості 61 учень.

В результаті проведеного теоретико-методологічного аналізу останніх літературних джерел, ми встановили: в практичній діяльності психолога, при роботі з казкою, фахівець може використовувати різні форми роботи. Найпоширенішим є варіант аналізу казок. Завдяки аналізу казок, клієнт здатен усвідомлювати та інтерпретувати мораль, яка стоїть за сюжетом казки та

переносити цю мораль та поведінку героїв на актуальну ситуацію зі свого життя.

Складання та розповідь казки, не менш поширений варіант роботи з казкою. Даний варіант сприяє творчому самовираженню, розвитку фантазії та уяви, формує здатність виділяти ключову думку.

Доопрацювання існуючої казки. До такого варіанту роботи з сюжетом казки, належать: допис кінцівки казки, перероблення початку або середини, введення нового героя в існуючу казку. За основу роботи з казкою зазвичай беруть відомі авторські або народні казки, особливого значення має цей варіант коли клієнт виражає незадоволення сюжетом відомої казки. Нова історія стає важливим діагностичним матеріалом, з яким в подальшому працює психолог - у цьому полягає психокоректувальний сенс переписування казки.

До кожного з варіантів роботи над казками психолог може запропонувати намалювати сюжет з казки. Це може бути головний герой казки, або навпаки ані-герой, улюблене місце з казки або ілюстрація обкладинки до казки. Під час промальовування клієнт переносить на аркуш паперу найбільш турбуючі переживання пов'язані з казкою і які мають віддзеркалення у реальному житті.

За результатами психодіагностичного дослідження, за нами було встановлено:

- За показниками методики С.А. Будассі, встановлено рівень самооцінки кожного респондента, та у результаті було виведено дві групи – контрольна та експериментальна.
- За результатами дослідження за методикою самооцінки Дембо-Рубінштейн встановлено: що у респондентів експериментальної групи рівень самооцінка занижений, вони характеризують себе гіршими за інших дітей, дурними, хворими, менш щасливими, але працелюбними.

Додатково нами було проведено дослідження рівня самооцінки молодших підлітків за методом роботи з казкою «Історія однієї Осинки». За результатами використання методу «Аналізу казки» нами були виявлені хоратерологічні особливості респондентів з низькою самооцінкою, а саме спостерігаємо, що респонденти в яких занижений рівень самооцінки, відрізняються емоційною

нестійкістю, швидко реагують на небезпеку. Їм притаманні ознаки надмірної обережності та внутрішня тривожність, високий рівень напруги та прояви агресивності. Хочемо відзначити також, що агресивність має захисний характер, що може бути обумовлено нестабільною ситуацією в країні.

Виходячи з результатів емпіричного дослідження, ми можемо зробити висновок про те що метод роботи над аналізом казки «Історія однієї Осинки», має певний діагностичний компонент. Показники рівня самооцінки за методиками визначення самооцінки за С.А. Будассі та методика дослідження самооцінки Дембо – Рубінштейн та методом аналізу казки дуже близькі за результатом.

Провівши загальний аналіз результатів теоретичного та емпіричного дослідження та відповідно поставлених завдань, нами було запропоновано практичні рекомендації для педагогів та батьків, щодо використання козкотерапії, а також розроблено авторську казку з метою підвищення самооцінки для дітей молодшого підліткового віку.

Таким чином мета та завдання дослідження є досягнутими.